

Carl van Manders Tapeter paa Frederiksborg Slot.

Frederiksborg er brændt! Det er det ene af de to Smertens Ord, som i December Maaned gif igjennem Land og By. Frederiksborg er brændt, det stolte, sagrige, folkefjære Frederiksborg; den graadige Flamme-grif har paa sine røde Vinger bortført et af de skønneste Blade af vor Fortids Krønike. Saalænge Danmark ikke selv gaaer op i Brand, skulde det være vanstelig at paavise os nogen anden Plet i Danmark, hvor Luerne i samme Tid havde kunnet arette

store Udbyggelse og fremkalde større Sorg, end de i hiin folbe Decembertag gjorde.

Hjerde Christians Land har vendt sit Fødested, sit Indlingssted Nyggen; det er hans Værk, hans Aands og hans Gaands Værk, det er det historiske Frederiksborg, som uigjensagelig er sunket i Grus.

Blandt de mange Kostbarheder, hvormed han prydede sin Kongeborg, vare ogsaa Carl van Manders 22 berømte Gobelins Tapeter, af hvilke de to fremstillede Scener fra Kongens Krøning (selve Krøningen og Toget gennem en Vreport), de fire kunne nærmest betragtes som et Slags Genremalerier, men de sexten fremstillede Scener af Calmartrigen (1611-13). Det vari Aarene 1616-21, at van Mander udførte disse

Arbejder, der ikke blot havde historisk Betydning, for saavidt de med Trofast gjengave Tidens Skik og Brug, dens Dragter, Vaaben, Krigsmateriel, taktiske Bevægelser osv.; de vare ikke blot Gaanbarbejder, udførte med en mageløs Dygtighed og Færdighed, men de vare sande Kunstværker: de mesterlig tegnede Figurer havde haabe Liv og Fylde, og der var en Rigdom i Fremstillingerne, en Afveerling i Grupperingerne, som godtgjorde, at de i Sandhed vare poetiske Frembringelser af en ualmindelig aandrig Kunstner. Hertil kom, at efter henved halvtredie hundrede Aars Forsøb havde Farverne endnu saa temmelig holdt sig, saa det Udtryksfulde, det Maleriske havde endnu bevaret sig i den rige, den brogede Mangfoldighed. — Naar Frederiksborg nu en velbegrundet europæisk Verom-

melse for sin Skjæbne, sin Mæd om paa Kunstfætte, paa fædrejæbste og historiske Minder, havde van Manders Kunstværker ogsaa sin Deel i Verømmelsen.

Tapeterne vare indrettede til at ophænges i Ridderisalen, og vare ogsaa afskjædede efter Kongens Stærrelse, men de vare ogsaa indrettede til at nedtages og sammenlægges for bedre at kunne bevares. De bleve ophængte under de talrige Festsjæbber, som Christian IV. og Frederik III. gavede paa Frederiksborg; men — i Koeskjæbbereden (1658) blev det udtvækkelig bestemt i en af de hemmelige Artikler, at de skulde „overstræges“, da de vare „til Spot og Vanære for Sverrig“. Carl Gustav brød imidlertid Koeskjæbbereden, og i den hjerdehavuste Fred (1660) blev hiin Bestemmelse ikke fornyet. Altsaa op-

hængtes Tapeterne paany, indtil den svenske Rigsråd Clas Målam tilfældig fik dem at see (1668) og gav Anledning til en Klage over deres forvorne Brug. De nedtoges nu atter, og det er vist, om de senere bleve brugte. Mindet om dem var for en stor Deel forvundet, dog opregner Trap dem i sin Statistik (1836) iblandt Kunstfætte, „som endnu opbevares i Slottet“. Kort efter bleve de paany dragne frem (see Burmanns Beskr. i Hjerde's „Aegtelige Blade“, Nr. 20), dog ikke for at anbringes i Ridderisalen, hvor de havde hjemme, men i Gemakker, til hvis Vægg de ikke passede, hvorfor Underne maatte indbækkes paa flere af dem. Her sad de endnu, da de den 17de Decbr. gif op i Luere med det øvrige Slot og dets fleste og bedste Kostbarheder.

Sosstaende Billedet gjengiver et af hine van Manderste Tapeter, tegnet af Maleren F. C. Lund, hvis Interesse for Kunst den skyldes, at flere af Frederiksborgs indre Stætte ere bevarede i Afbildninger. Det vil, mene vi, tjene til at give en Feresjæbning om den hele Klækk, og om hvad der i den er gaaet tabt. Det foresjæbber Calmars Erobring i den hidfjære Feide, som fik sit Navn efter den stærke Fæstning, der endnu dengang var en Graudsbesjæbning mellem de to af Nordens Riger, og om hvis Forsvar, Erobring og Gjenerobring Krigen nærmest kom til at dreie sig. Hjerde til hjerde ligger det stolte Slot, til venstre staer Hjerdekongen, hvis Bedrifter Maleriet forberjæbber.